

ZBIÓR
RAPORTÓW NAUKOWYCH

Informacja naukowa i techniczna
w planowaniu oraz realizacji
badań i wdrożeń projektów

Warszawa
29.09.2014 - 30.09.2014

Część 2

СБОРНИК
НАУЧНЫХ ДОКЛАДОВ

Научная и техническая информа-
ция в планировании и осущест-
влении научных исследований и
реализации проектов

Варшава
29.09.2014 - 30.09.2014

Часть 2

УДК 330+339.138+658+657+336.71+339+082

ББК 94

Z 40

Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Druk i oprawa: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Adres wydawcy i redakcji: 00-728 Warszawa, ul. S. Kierbedzia, 4 lok.103

e-mail: info@conferenc.pl

Cena (zł.): bezpłatnie

Zbiór raportów naukowych.

Z 40 Zbiór raportów naukowych. „Informacja naukowa i techniczna w planowaniu oraz realizacji badań i wdrożeń projektów „. (29.09.2014 - 30.09.2014) - Warszawa:

Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2014. - 56 str.

ISBN: 978-83-64652-63-9 (t.2)

Zbiór raportów naukowych. Wykonane na materiałach Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej Konferencji 29.09.2014 - 30.09.2014 roku. Warszawa.

Część 2.

УДК 330+339.138+658+657+336.71+339+082

ББК 94

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Powielanie i kopiowanie materiałów bez zgody autora jest zakazane.

Wszelkie prawa do materiałów konferencji należą do ich autorów.

Pisownia oryginalna jest zachowana.

Wszelkie prawa do materiałów w formie elektronicznej opublikowanych w zbiorach należą Sp. z o.o. «Diamond trading tour».

Obowiązkowym jest odniesienie do zbioru.

Warszawa 2014

ISBN: 978-83-64652-63-9 (t.2)

"Diamond trading tour" ©

SPIS /СОДЕРЖАНИЕ

SEKCJA 11. ZARZĄDZANIA. MARKETING.(МЕНЕДЖМЕНТ.
МАРКЕТИНГ)

1. Камінський В.І. 5
АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ПРОМИСЛОВИМ ПІДПРИЄМ-
СТВОМ В УМОВАХ ПЕРЕХІДНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ
2. Babik Y. , Vozhok N. 9
ANALYSIS OF A GOOD IMAGE OF THE COMPANY
3. Оршак Д.В. 13
ВПРОВАДЖЕННЯ ТРЕНІНГІВ, ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕТАП В
УПРАВЛІННІ РЕЗУЛЬТАТАМИ ПЕРСОНАЛУ НА ПІДПРИЄМ-
СТВІ.
4. Shpakovich K., Vozhok N. 18
ANALYSIS OF RECRUITING IN UKRAINE
5. Badah J., Vozhok N. 21
CAUSES AND SOLUTIONS TO CONFLICTS IN THE
ENTERPRISE
- SEKCJA 25. EKONOMIKA. (ЭКОНОМИЧЕСКИЕ НАУКИ)
6. Кулиняк І.Я., Дубодєлова А.В., Глянцева О.І. 24
РОЛЬ ПРОГРАМ СЕРТИФІКАЦІЇ У ПІДВИЩЕННІ КВАЛІФІ-
КАЦІЇ БУХГАЛТЕРІВ В УКРАЇНІ
7. Кушнарева И.В., Кандитская Г.С. 27
ВОЗНИКНОВЕНИЕ УСЛУГИ
8. Антонюк Л.В. 30
ІНФОРМАТИЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ
9. Порошин А. Н. 34
РАЗРАБОТКА ЭЛЕКТРОННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ РЕСУРС-
СОВ В СФЕРЕ ПРОЕКТНОГО МЕНЕДЖМЕНТА: МЕТОДИЧЕС-
КИЕ И ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ

10. Сафонов В.В.	42
ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ РЕГУЛИРОВАНИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ИННОВАЦИОННОЙ СИСТЕМЫ УКРАИНЫ	
11. Матаев Т.М.	46
ОЦЕНКА ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ РЕАЛИЗАЦИИ ПРОЕКТОВ ГОСУДАРСТВЕННО-ЧАСТНОГО ПАРТНЕРСТВА	
12. Mirza Khidasheli	53
CHALLENGES AND PROSPECTS OF THE GLOBAL ECONOMIC ORDER	

Камінський В.І.

Приватний вищий навчальний заклад

«Університет економіки і підприємництва»

Викладач кафедри економіки підприємства та менеджменту

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ПРОМИСЛОВИМ ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ ПЕРЕХІДНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

В світовому досвіді при обґрунтуванні необхідності розробки теоретико-методологічних та практичних засад антикризового управління на підприємстві виходять із твердження про кризу як нормальну стадію розвитку підприємства та одночасно відмічають її катастрофічне значення для кожної окремої фірми.

Термін «антикризове управління» виник порівняно недавно. Вважається, що причина його появи полягає в реформуванні української економіки і поступовому входженні України в зону кризового розвитку. Зовсім не очікували, що результатом реформ стане криза, але багато хто сьогодні розуміє, що з кризи економіку здатний вивести тільки новий тип управління. Таке управління й одержало назву «антикризового».

Суть його викликає великі дискусії. Криза, якою б глибокою вона не була, усе-таки коли-небудь пройде. Історія економічного розвитку багатьох країн це підтверджує.

У будь-який момент існує небезпека кризи, навіть тоді, коли криза не спостерігається, коли її фактично немає. Це визначається тим, що в управлінні завжди існує ризик, що соціально-економічна система розвивається циклічно, що міняється співвідношення керованих і некерованих процесів, змінюються люди, їх потреби й інтереси. Управління соціально-економічною системою у визначеній мірі повинне бути завжди антикризовим.

Антикризове управління — це управління, у якому поставлено певним чином передбачення небезпеки кризи, аналіз її симптомів, заходів для зниження негативних наслідків кризи і використання її факторів для наступного розвитку.

Необхідність антикризового управління визначається цілями розвитку. Наприклад, виникнення кризових ситуацій в екології, що загрожують існуванню людини, її здоров'ю, змушує шукати і знаходити нові засоби антикризового управління, до якого відноситься і прийняття рішень про зміну технології [4, 180].

Специфічні особливості антикризового управління в частині процесів і технологій вимагають пошуку критерію якості рішень, який би враховував вибір альтернатив поведінки, фактор часу, майбутні управлінські рішення. Основним показником, що увібрав в себе кількісні та якісні фактори впливу на внутрішнє та зовнішнє середовище підприємства, показники його сучасного стану та перспектив розвитку, є його вартість.

Ключовими перевагами, що їх несе запровадження системи антикризового управління на базі управління вартістю компанії є системність та комплексність розуміння взаємозв'язків окремих елементів підсистем як в середині самого підприємства, так і з його потенційними та існуючими контактними аудиторіями. Наслідком такого підходу є визначення параметрів, характеристик механізму розвитку кризових явищ на підприємстві, адекватне прогнозування їх наслідків. Орієнтиром у побудові всієї системи антикризового управління підприємством на базі концепції менеджменту вартості є максимізація вартості для власників в довгостроковій перспективі [1, 185].

Серед сукупності варіантів стратегій антикризового управління судового та позасудового складу слід виділити реструктуризацію як одну із найбільш комплексних. Часто, даючи визначення реструктуризації, автори підмінюють суть переліком основних показників – критеріїв здійснення реструктуризації. «Реструктуризація» – постійно здійснюваний процес комплексної перебудови елементів відкритої системи підприємства та їх взаємозв'язків з метою отримання синергічного ефекту переходу системи на якісно новий рівень розвитку. На жаль, на сьогодні розповсюдженими цілями проведення реструктуризаційних заходів на більшості вітчизняних підприємств є короткострокові, на найближчі 2-3 роки. Відповідно, подібне звужування подальших перспектив компанії призводить до намагань в ході реструктуризації зменшити суми зобов'язань, отримати необхідний мінімум ресурсів для заповнення розривів ліквідності у фінансуванні оборотних коштів, що має серед своїх наслідків свідоме порушення прав кредиторів та інвесторів зі сторони менеджменту підприємства. Побудова всієї системи антикризового управління підприємством та, відповідно, всіх стратегій, методик та інструментів, що можуть бути задіяні підприємством в її рамках (як на превентивному, так і на реактивному рівнях) на концепції управління вартістю компанії дозволяє проводити декомпозицію оперативних та стратегічних складових системи із використанням ефекту синергії.

Основу постійно здійснюваних процесів антикризового управління на підприємстві складає система перманентного моніторингу зовнішнього та внутрішнього середовища фірми. Перш, ніж починати розробку заходів

Рис. 1. Основний зміст політики антикризового управління при загрозі банкрутства

антикризового управління на підприємстві (як попереджувального характеру, так і виходу із кризової ситуації, що склалася), необхідно провести діагностику динаміки та характеру стану підприємства, виявити існуючі проблеми, їх причини та можливі наслідки. Кінцевий висновок повинен містити усі отримані результати дослідження: характер прояву кризових явищ та їх вплив на діяльність підприємства, імовірність виникнення ситуації банкрутства та очікуваний термін, ступінь кризи та її масштаби, причини та фактори (що обумовили кризу та сприятимуть виходу з неї), прогноз стосовно розвитку зовнішнього оточення та ринкової ситуації, характер її впливу на проблеми та можливості підприємства, наявність передумов для виживання та подолання негативних кризових явищ за рахунок мобілізації внутрішніх ресурсів, можливі негативні наслідки подальшого розвитку кризових явищ та процесів. Проведена таким чином діагностика дає керівництву підприєм-

ства об'єктивну та повну інформацію для прийняття управлінських рішень та обґрунтування програми необхідних антикризових заходів [5, 240].

Політика антикризового фінансового управління представляє собою частину спільної фінансової стратегії товариства, яка заключається в розробці та використанні системи методів передчасної діагностики загрози банкрутства та механізмів фінансового оздоровлення підприємства, що забезпечують його захист від банкрутства. Реалізація політики антикризового фінансового управління при загрозі банкрутства передбачає (Рис. 1.).

Незважаючи на значні успіхи зарубіжних дослідників антикризового управління підприємством, специфіка проблематики в умовах перехідної економіки все ще відноситься до числа малодосліджених як у вітчизняній, так і у зарубіжній економічній та управлінській науці. До теперішнього часу основна увага вітчизняних науковців зосереджена на подоланні кризи, тоді як все більшої актуальності набуває вчасне попередження кризи та розробка теоретико-методологічних засад здійснення антикризового управління на постійній основі із створенням відповідних нових методик та пошуком комплексних критеріїв оцінки їх ефективності.

Література

1. Антикризисное управление: производственные и территориальные аспекты: Труды II Всерос. науч.-практ. конф., 7-9 февраля 2005 г. – Новокузнецк, 2005. — 274 с.
2. Бабич Д. В. Державне регулювання економіки в умовах ринку. — Х.: Основа, 1997. — 407с.
3. Бойчик І. М., Харів П. С., Хопчан М. І., Піча Ю. В. Економіка підприємства: Навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. I- IV рівнів акредитації. — 2.вид., виправ. і доп. — К.: Каравела, 2004. — 298 с.
4. Василенко В. О. Антикризове управління підприємством. — К.: ЦУЛ, 2006. — 503с.
5. Геєць В. М., Барановський О. І., Василенко Ю. В., Вахненко Т. П., Кораблін С. О. Кризові явища у світовій економіці та антикризова політика України. – К., 2005. — 76 с.

Yulia Babik

Student of National University of Food Technologies

Nataliya Bozhok

Teacher of National University of Food Technologies

ANALYSIS OF A GOOD IMAGE OF THE COMPANY

Keywords: image, reputation, corporation, company, leader, impression.

Introduction

Establishing an image should be part of your marketing plan. Many of the world's most successful companies invest in their corporate images.

“Corporate image” was once advertising jargon but is today a common phrase referring to a company’s reputation. The “image” is what the public is supposed to see when the corporation is mentioned. A good corporate image is a genuine asset; it translates into dollars at the counter and higher stock valuation.

Creating a positive image is not only a priority but a necessary condition for achieving economic growth and stabilizing the economy in the country.

Material and Methods

There is plenty of publications devoted to the image. Guidelines for the corporate image of the company, its estimates have found reflection in the works of foreign and Ukrainian scientists: D.A.Aaker, B. Vanyeken, K.S. Keller, T. Nilsson, R. Breuil, S. Myers, V.M.Grinyova, G. Dowling, D. Doty, B. D. Semenov, F. Kotler, A. Center, A. I. Alekhine, O.R.Kibenko, O. A. Feofanov, A.Y.Panasiuk and other. Methods of effective management of corporate image organization are closely related to the types of marketing communications, described by T. Petery and R. Waterman.

Image of American corporations is studied by S. Black, Daniyls D., Drucker, P., F. Kotler, E. Rogers , Foster R.

Results

Public Relations interpret the image as a mental idea about the person, product or institution that aims formed in the mass consciousness via the media [1].

D. Doty in his book "Publicity and Public Relations" gives a broad and clear interpretation: "... it all and everyone who has anything to do with the company and its proposed goods and services ... This is work that constantly creates as to and images that are intricately mixed and converted into a single complex" [2].

In the article "Developing Your Company's Image" Karen E. Klein wrote that company's image is what makes it stick in the minds of potential customers. An image is conveyed by the company's colorful logos, its artistic designs, creative Web site, and business cards, but it goes deeper than that. The look of your image backs up the corporate culture you've established inside and outside your firm. It's what you want to convey about yourself, your business, your product, your work ethic, and your professionalism combined with the strategy you've developed to reach your target audience.

It's so important because your image instantly tells all your customers and vendors what kind of company you're running. If your image is excellent, it will make your company stand out from its competitors [3].

Like it or not, your company has an image or "brand". It's what people visualize when they think of your business. Your image consists of your logo, your place of business, your service, product(s) and of course the people working at your business, including you. Your Logo is a big part of your image "brand". It's what people associate with your complete business entity. This includes any printed materials, web presence, physical presence and most importantly your actual product or service. Everything you do or communicate about your business should be consistent with your brand or image. It helps build customer loyalty [4]

A corporate image is, of course, the sum total of impressions left on the company's many publics. In many instances a brief, casual act by an employee can either lift or damage the corporate image in the eyes of a single customer or caller on the phone. But the overall image is a composite of many thousands of impressions and facts. The major elements are 1) the core business and financial performance of the company, 2) the reputation and performance of its brands ("brand equity"), 3) its reputation for innovation or technological prowess, usually based on concrete events, 4) its policies toward its salaried employees and workers, 5) its external relations with customers, stockholders, and the community, and 6) the perceived trends in the markets in which it operates as seen by the public. Sometimes a charismatic leader becomes so widely known that he or she adds a personal luster to the company [5].

Your company has only one chance to make a great first impression. Here are some of the areas that companies use to make favorable first impressions:

- Create the Right Impression
- Logo Design to create the value of your product or service
- Letterhead, Business Cards and Invoices
- Web site and interactive design
- Brochures and Handouts that explain the products and their value to the buyer
- Business presentations, beginning with the telephone
- Exhibits and Trade Show presentation
- Product and packaging design
- Professional Customer Service

David Ogilvy (founder of a large and well-known advertising agency) explains the need for a good and stable image: “The trademark wide reputation for providing constant output and revenues grow from year to year. The front axle is extremely tenacious, and this property then gives huge savings. Organizations with a strong reputation for providing higher prices in the market and good sales. They are hardier. They bring significant profit on every dollar invested in them. Firms with a strong reputation for enjoying much love wholesalers [6].

Conclusions

Having a good company image can be very prosperous for such a reputation can make the company run smoother and have fewer roadblocks. A company with a good image makes it easier to find talents and people are more willing to do business with a trustworthy company. Having a good image brings many businesses and clients to your table.

In order to create an image, companies must decide what they want people to think about when they think of the company. Successful image of the company provides prosperity this company. Effective companies have the opportunity to strengthen its market position and to ensure the competitiveness of the enterprise.

Building a good company image takes decades but ruining it takes only days. As the saying goes, “it takes a lifetime to build a reputation but only moments to destroy it“. Having a good company image is only half the battle; the other half is maintaining it.

References

1. Korolko V.G. Bases public relations: Manual. – Kyiv: Institute of Sociology of NAS of Ukraine, 1997, p. 184.

2. Doty D. Publicity and Public Relations .- M .: Information Publishing House «Filin», 1996, p.237.
3. Karen E. Klein. Developing Your Company's Image. Published December 20, 2006. Available from: <http://www.businessweek.com/stories/2006-12-20/developing-your-companys-imagebusinessweek-business-news-stock-market-and-financial-advice>
4. Charles Feldman. Why is my company image so important? Published February 20, 2009. Available from: <http://cjuices.com/2009/02/20/why-is-my-company-image-so-important/>
5. Brand Equity. Corporate Image. Available from: <http://www.inc.com/encyclopedia/corporate-image.html>
6. Musikant V.L. "Theory and practice of modern advertising" Eurasian region 1998.p.53.

Орішак Дмитро Вікторович

студент групи : МГІОМС – 09

Факультет економіки та бізнесу

Кафедра менеджменту сфери послуг

Київський національний університет технологій та дизайну

Науковий керівник

к.е.н.,доцент *Селіверстова Людмила Сергіївна*

ВПРОВАДЖЕННЯ ТРЕНІНГІВ, ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕТАП В УПРАВЛІННІ РЕЗУЛЬТАТАМИ ПЕРСОНАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВІ.

Ключові слова: управління, результати діяльності, процес, взаєморозуміння, менеджери управляють, удосконалення виробничих процесів, особисті навички, тренінги, підвищення кваліфікації, правильні та своєчасні рішення, конкурентоздатність, мотивація, культура підприємства, діагностика.

Keywords: management; performance of; process; understanding; managers manage; improvement of production processes; personal skills; training sessions; professional development; correct and timely decisions; competitiveness; motivation; enterprise culture; diagnosis.

Управління результатами діяльності – це процес або комплекс процесів, сприяючих досягненню організацією або підприємством своїх цілей. Починається цей процес з встановлення взаєморозуміння між менеджерами та підлеглими робітниками відносно того, що, власне, хоче досягнути організація. Потім менеджери управляють персоналом і підвищують його кваліфікацію таким чином, щоб збільшити можливість досягнення, як короткострокових так і довгострокових цілей [1].

Ціль управління результатами діяльності закладається в створенні культури, в якій індивідууми та групи беруть на себе відповідальність за постійне удосконалення виробничих процесів та їх особистих навичок, а також за постійне збільшення їх внеску в спільну справу. При цьому висококваліфікований персонал, завдяки цьому здатний вирішувати складні завдання і приймати правильні та своєчасні рішення, що є головною перевагою на ринку [4].

В сьогоденній час зі стрімким розвитком науково-технічного прогресу, збільшенням кількості конкуруючих компаній, кожна компанія намагається покращити свої позиції, набути нових конкурентних переваг. Для цього

підприємства шукають шляхи, що забезпечать вихід на новий шлях розвитку, призведуть до зростання прибутку та реалізують намічені цілі .

Також, дуже розповсюдженим способом впливу на психологічний клімат в організації виявляється тренінг [3].

Саме тренінгові технології сприяють інтенсивному розвитку особистісних характеристик, формуванню комунікативних умінь, а також розвитку в мотиваційному заохоченні майбутніх працівників до конструктивної роботи не тільки на окремому торговому підприємстві, але і також на загальному ринку праці.

Створення вищеописаної повноцінної системи управління результатом діяльності може виявитися нелегкою справою. Успіх розробки подібної системи залежить від виконання наступних умов:

- тверде бажання вищого керівництва;
- тверде бажання та великі повноваження менеджерів середньої ланки;
- загальне переконання працівників, що даний процес принесе користь , як їм , так і окремим індивідуумам;
- відповідна культура організації чи підприємства;
- відповідний стиль управління (проведення тренінгів);
- процес стратегічного управління, який задовольняє весь штат організації;
- вміння чітко ставити задачі, точно вимірювати результати діяльності та вклад в спільну справу (як робітників так і менеджерів);
- начальник відділу кадрів, здатний грати активну творчу роль в виконанні вищеперерахованих умов [1].

Історія тренінгів налічує майже ціле століття, хочу навести найбільш відомі прізвиська : Дейл Карнегі , Курт Левін та Карл Роджерс. Саме останній зробив найвагоміший на мій погляд – рух тренінга соціальних та життєвих умінь (social&life skills training). Він на пласті та традиціях гуманістичної психології К. Роджерса, застосовувався та застосовується для професійної підготовки вчителів, консультантів, менеджерів з метою психологічної підтримки та розвитку.

Цей вид тренінгу К. Роджерса характеризується : вміння вирішувати проблеми, спілкуватись, вчитись наполегливості, впевненості в собі, критичності мислення, уміння самоврядування та розвитку ,емоційного самоконтролю, міжособистісних відносин, саморозуміння, фінансової самозахисту, самопідтримки та концептуалізації досвіду.

Саме ці навички і вміння, які гарантує цей вид тренінгу , можуть зіграти величезну роль в професійному розвитку , комунікативному спілкуванні майбутніх менеджерів з клієнтами.

Останні десятиліття можемо спостерігати, що тренінгові та інші форми активного навчання перетворилися на панівні у навчальних процесах провідних організацій, підприємств, освітніх закладів світу. У такому контексті доцільно згадати проект Open Course Ware Массачусетського технологічного інституту (MIT) у реалізації вільного доступу до матеріалів усіх навчальних курсів інституту [6].

Іншим, не менш цікавим прикладом є компанія «Amway», в якій тренінги проходять щотижнево. В таких заходах всі працівники компанії знайомляться між собою, спілкуються, діляться своїми способами, методами залучення клієнтів, що забезпечує кожній штатній одиниці зрозуміти, що вона належить до єдиної сім'ї, до функціонування великої компанії.

На противагу для виявлення значущої ролі тренінгу, можна навести приклад іншого підприємства – ТОВ «Сонячні вікна». За час існування компанії для її колективу жодного разу не організовувалися тренінги. Кожного із співробітників мотивує працювати лише мала кількість робочих місць на ринку праці. А це говорить про те, що компанія позбавлена значної сили конкурентних переваг — колективного духу, відсутності інформації по ознайомленню з їх продукцією та залученню нових клієнтів.

Щодо вітчизняної практики поширення тренінгів маємо визнати, що ще не так давно тренінги в Україні були маловідомою практикою. Сьогодні ж співробітники переважної кількості вітчизняних фірм і підприємств мають тренінг-досвід, а зростаюча активність співпраці торговельних підприємств з консалтинговими та тренінговими компаніями засвідчує їх затребуваність та ефективність. Застосування тренінгів у різних сферах діяльності підтверджує їх компетентно-орієнтований характер, що знаходить прояв у спрямованості на формування цілісної, інтегрованої сукупності знань, умінь, навиків та поведінкових (психологічних) реакцій [2,4].

Багатогранність і багатоманітність управлінських проблем потребує розвитку сучасної технології самих тренінгів. Серед таких напрямків найбільш перспективними вважаємо наступні:

– перехід на відкриту форму проведення корпоративних тренінгів, коли компанія-ініціатор здійснює пошук партнерів для спільної організації тренінгів. Це своєрідне джерело генерування нових ідей, навиків, досвіду від інших зовнішніх учасників. Формування відкритої моделі тренінгу компанії, орієнтується не лише на внутрішні, але і на зовнішні джерела надходження нових знань;

– розвиток внутрішніх навчальних центрів у компанії (корпоративних університетів), які можуть стати джерелом генерування додаткового доходу, професійним простором для обміну досвідом і знаннями;

– використання передтренінгової діагностики компанії та посттренінгового супроводження (атестація персоналу тощо);

– перетворення бізнес-тренінгу на інтелектуальний продукт шляхом використання відповідних правових інструментів його захисту;

– формування системи класифікації тренінгів, градації рівня кваліфікації бізнес-тренерів тощо [5].

Отже, застосування тренінгових технологій в здобутком, управлінні, синтезом знань та ідей на промислових підприємствах є, а в нашій країні може стати ключовим фактором у зміцненні власних позицій на ринках, здобутті нових висот та створенні додаткових конкурентних переваг.

Користь від системи управління результатами праці при введенні тренінгу:

- сприяє утворенню корпоративної культури, націленої на досягнення високих результатів;
- покращить показники діяльності індивідуумів та груп, а відповідно і всієї організації (підприємства) в цілому;
- сприяє інтеграції цілей індивідуально, відділами, підрозділами та організації в цілому;
- утворить культуру, в якій цінність індивідуумів для організації отримує повне признание;
- продемонструє інтерес керівництва організації (підприємства) до професійного росту працівників;
- сприяє розробці відповідних програм підвищення кваліфікації (через тренінги, курси та інше) [1].

Література

1. Армстронг М. Менеджмент: методи та прийоми: Пер. з англ. вид. – К.: Знання – Прес, 2006. – 876 с. – (Європейський менеджмент)
2. Райгородський Д. Я. Практическая психодиагностика. — Самара: Издат. Дом. Бахрах-М, 2010. — 672 с.
3. Современные тренинговые технологии обучения ведению бизнеса: [учебно-метод. пособ.]: [в 6 кн.], кн. 1. Технология подготовки и проведения тренингов / А. Ф. Павленко, С. В. Степаненко, Г. А. Швиданенко и др. – К.: КНЕУ, 2001. – 121 с.
4. Социальная психология / Под ред. Столяренко А. М. — М.: ЮНИТИ ДАНА, 2001. — 543 с.

5. Торн Т., Маккей Д..Тренинг. Настольная книга тренера. 2-е изд. –СПб.: Питер, 2008. – 240с. – (Серия «Эффективный тренинг»).
6. Тренінг // Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії //електронна адреса: <http://ru.wikipedia.org/wiki/Тренинг> (Дата огляду : 28.06.2014)

Katia Shpakovich, student

National University of Food Technologies

Nataliya Bozhok, teacher

National University of Food Technologies

ANALYSIS OF RECRUITING IN UKRAINE

Keywords: recruiting, applicants.

Introduction

Relevance of research. An important element of life is its ability to provide optimum staffing structure. Especially, it is updated by the current economic crisis in Ukraine.

The practice of counseling Ukrainian organizations in the past five years indicates a serious turn management approaches of most successful firms towards more attention to human, above all, professional and cultural component of their activities. This requires a comprehensive review of the management staff. This analysis is the most important aspect of holistic understanding of organizational and managerial context and functioning of the organization. Today prominent factor in the development of the organization is to ensure the optimal development of human capital. Most Ukrainian companies due to lack of time are unable to provide the organization with qualified staff, so there is need to involve the forced development of different types of businesses. These include recruitment companies that assist organizations in recruiting.

Analysis of recent research and publications. In studies on the mechanism of improving recruitment services deserve attention the works of Russian scientists as Kiselev, V.N., Krivov E.S., Kartashov S.A., Bogdanov M., A. Isaev and chief

coordinator of the arch in Ukraine Belyaev S.J., but the vast majority of researchers such as Bakalinsky V.S., Belyatsky N.P., Velesko S.E., Peter Royshe focus on the analysis of personnel management, recruitment and not as a separate problem. In the writings of A.N. Sokolovsky, Magura M.I., Kurbatovo M.B., Chizhov N.A. described stage management personnel are taken to the enterprise.

Results

To begin with the definition of the term “recruiting”. So, recruiting means search and selection of highly qualified specialists. This technique is effective for the selection of experts and ordinary middle-level managers, middle managers, less senior, but without nominating them unique requirements.

In its development Ukrainian recruitment business passed several stages: Stage of birth (1995-1997). The main characteristics of this stage are undeveloped market infrastructure services for the recruitment and selection of personnel, lack of technological base of recruitment agencies in Ukraine.

Phase formation (1997-1999). The characteristic features of this stage are dramatically increased the number of recruitment agencies, changing attitudes to recruitment via employment agencies among domestic companies customers.

At the end of 1998 in Ukraine after the August crisis showed increased supply of services recruitment and selection of personnel in connection with access to the Ukrainian market of many new foreign and domestic companies and thus increasing demand for qualified personnel. There are about ten new firms and / or units of multi-companies engaged in recruitment. Total number of providers of this type during the year increased at least half. For two years the number of recruitment agencies increased tenfold. Appeal to the employment agency was true not only for foreign but also for Ukrainian companies.

The Ukrainian economy early twenty-first century is characterized by an aggravation of the situation on the labor market. At that time people first encounter with the phenomenon of unemployment, as well as new requirements, the employer exposed workers. The employer is faced with the task of finding an employee to meet the new requirements dictate as new market, and the problem of effective human resource management company. As such, the personnel of companies that address the needs of organizations for personnel based in the mid-twentieth century abroad as a result of infrastructure development and increased production of the “human factor”, appeared in Ukraine. During its development of Ukrainian personnel intensively explored the best technology of the Western model of selection, producing their own techniques and rapidly accumulating experience.

Market research annually selection of newspaper «Employment» Association with advisers in recruitment (ARCA), suggests that a growing number of

organizations in the selection of qualified staff, especially senior staff, turning to recruitment agencies.

It is noted that the level of satisfaction with the quality of services of recruitment agencies in many areas inversely proportional to the quantity. Currently, the background of growing competition in the market for personnel competent staff is conditional division agency for specifics selection, the list of services provided. There are agencies that are, for example, only with oil and gas companies or banks. There are agencies that specialize in specific professional positions: search only financiers, experts in advertising and marketing or IT.

The greatest demand in the Ukrainian economy is currently enjoying massive recruitment services and selection of middle management-level, professionals and line managers on common positions. Due to the high competition in the market services agencies, in order to get the “best customers” services need to continually improve service.

Recruitment of personnel agency begins with a client. Once the client is found, it meets with representatives of the agency and conduct negotiations, during which describes the position (order form), is the price. 90% of agencies in pricing “tied” to select the annual income of the employee. The cost of recruitment is set in an arbitrary manner, which allows the employer to bargain with a wide price negotiations, and risk for the agency to provide unprofitable services.

Conclusions

The shift to a market economy Ukraine caused the need for the formation of personnel services market. But incomplete structural reforms and integration of our economy into a protracted financial crisis generated a need for personnel services both traditional and specialized type, such as recruiting. Recruiting has become an important part of modern life. It provides companies with the professional workforce. Without highly-qualified specialists, the economical growth of Ukraine will be impossible. Analysis of important aspects of recruiting in general and particularly in Ukraine are the keynote to success in recruiting business.

References

1. Armstrong M. Practice management human resursamy.8 th edition / Perv. English. pod. eds. SK Mordovyna. – St Peter .:, 2005-852c.
2. Bakalinskiy VS Personnel managers help staff .// Business-klas.-2003.-№1
3. Bazarov TY, Veselov VN Lytovkyn LY Human Resources. Model experiment: program assessment centers as a stage in the attestation system administration // of the Civil Service, 2004 № 11.

Julia Badah, student

National University of Food Technologies

Nataliya Bozhok, teacher

National University of Food Technologies

CAUSES AND SOLUTIONS TO CONFLICTS IN THE ENTERPRISE

Keywords: conflict, types of conflict, conflict of interest, conflict management

Introduction

Any organization is a complex system with many relationships and social interaction, a kind of organism that lives and operates by its own laws. The existence and development of every organization associated with the constant emergence and resolution of conflicts both inside the enterprise and beyond, which usually develop into conflict. Conflict is a clash of opposing interests and views, extreme stress and aggravation of contradictions, which leads to action, complications fight involving complex conflicts. Conflicts that arise in enterprises, affecting the various indicators of their activity, thus changing the level of competitiveness. However, an effective system of conflict management is able to enhance the competitive advantage of enterprises and enhance their competitiveness.

Analysis of recent research and publications. Problems related to the management conflicts and prevent the negative consequences of their influence is seen in the works domestic and foreign authors – Herasinoyi LM, M. Panova, T. Dutkiewicz, Emelianenko LM, Prymush M., Grishin NV and others. The authors examine various aspects conflict and conflict situations, namely conflicts that arise

during the conduct of negotiation, psychological aspects of conflict in management, the theoretical foundations conflict management.

Results

No organization can protect yourself from serious problems. Organizations, which employs thousands of people every day are faced with a variety of problematic situations related to the “human factor”. These include a separate unpleasant incidents and identified negative trends. To a large extent, their causes are differences of workers by age, education, work experience, professional and life experience, the differences in their roles and responsibilities, goals and objectives, as well as a variety of personal characteristics, values, attitudes, interests, views on problems that arise in the process. As a result of these differences increases the likelihood of conflict. The presence of such problems is an integral part of any organization [1]. The basis of the conflict is a problem situation that contains conflicting interests (position) of the parties or opposing goals or means to achieve them. In most cases – a difference in the objectives, beliefs and values, demeanor and experience, as well as poor communication, poor organizational management structure and so on.

Conflicts over natural wonder philosophers in the days of antiquity. These works rarely used the term “conflict”, but they operated it through the concept of good and evil, order and chaos, struggle, contradiction.

Conflict is a complex multidimensional phenomenon. As a socio-economic phenomenon it retains a tendency to snag, structure upgrades, factors that give rise to it. Different types of conflict interact, complement each other, gaining new features and forms. This led to the dynamics and complexity of the system of social and economic conflicts. Conflict is a special kind of social and economic interaction that has a number of characteristics: first, the opposite of the parties (the opposite to be expressed explicitly brought to the “boiling point”); Secondly, within the conflict interaction between participants is marked by no communication: they don’t only listen, but also hear each other; thirdly, there is some violation of integrity, blocking the normal functioning of the socio-economic system as a whole [2].

Successful conflict resolution requires taking into account the interests of all parties of the conflict. People must take into account not only the interests of direct participants – those between whom there is conflict interaction, but also other factors [3].

Most of the conditions and factors for successful conflict resolution are psychological, because they reflect behaviors and interactions of opponents. Search of common or related content in common is a two-way process which involves an analysis of how the goals and interests of one party coincides the goals and interests of the other party. If the parties want to resolve the conflict, they should focus on

interests rather than on individual opponent. It is advisable to stop the opponents see the enemy. It is important to understand that the issue on which there is a conflict, it is better to solve together, combining efforts. This contributes, first, a critical analysis of their own position and actions. Detection and recognition of our own mistakes reduces the negative perception of the opponent. Secondly, you should make an effort to understand the interests of others. Understand means not to accept or justify. However, it will expand the understanding of the opponent, making it more objective. It is important to reduce the negative emotions of the opposite side. Methods producing such a positive assessment of some action opponent include willingness to convergence, a call to a third party who respected for the opponent, a critical attitude towards oneself, balanced own behavior and others. It is important for parties to combine efforts to end the conflict, taking into account the necessary status (official position) of each other. Party which takes a subordinate position or the status of junior should realize the scope of concessions that can afford its opponent. Too radical demands can trigger strong side to return to conflict confrontation [4].

Conclusions

Building an effective conflict management system is designed to facilitate the development of the enterprise, making effective enterprise management system in general, which in turn will enhance its competitive advantage. In addition, creating an effective system of conflict management is the ability to influence the competitiveness of enterprises depends on the quantitative and qualitative indicators of the company, which can be changed under the influence of conflicts.

References

1. Dolynska LV, Matias-Zayats LP Psychology of Conflict: Teach. posibn. – K. .:
2. Caravel, 2010 – p. 304
3. Lozhkin GV Psychology of Conflict: Theory and Modern Practice: teach. manual / GV Lozhkin, NI Pov'yakel. – K Professional .:, 2007 – p. 416
4. Khodakivskiy EI, Epiphany UV, Grabar TP Psychology of Management.
5. Textbook. 3rd ed. overhauls. and add. – K. .: Center educational literature, 2011 – p. 664
6. A. Moroz Theory of conflict in the context of constructing a general model of modern enterprise efficiency: monograph [Text] / A. Moroz, AA Smetaniuk, AV Lazarchyk. – Ball: NTB, 2010 – p. 256.

РОЛЬ ПРОГРАМ СЕРТИФІКАЦІЇ У ПІДВИЩЕННІ КВАЛІФІКАЦІЇ БУХГАЛТЕРІВ В УКРАЇНІ

Ключові слова: сертифікація, програма сертифікації, сертифікований бухгалтерю

Keywords: certification, certification program, certified accountant.

Одним із важливих аспектів у роботі обліково-аналітичних працівників є бухгалтерська сертифікація, яка дає можливість оцінити рівень теоретичних знань і практичних навичок працівника.

Наявність відповідного сертифіката стає однією із конкурентних переваг бухгалтера, яка гарантує йому кар'єрний ріст, адже потенційні роботодавці при наймі працівників, які пов'язані із фінансовою діяльністю звертають увагу на знання, досвід роботи і наявність міжнародних сертифікатів.

У світі існує чимало сертифікованих програм, наприклад, АСА, СФАВ, ІСАЕВ, СРА, СГА, СМА, СРФА, СМА, СА та ін., проте ці програми є надто дорогими для вітчизняного бухгалтера і не всі є адаптованими до українських умов.

Пройти сертифікацію можна і на теренах України, адже протягом останніх десяти років такі сертифіковані програми розвиваються і тут, з кожним роком набуваючи все більшої популярності.

Найбільш відомою програмою є програма міжнародної сертифікації професійних бухгалтерів (СІРА). Успішна здача іспитів дає можливість отримати один із двох рівнів сертифікатів: САР – сертифікований бухгалтер-практик та СІРА – сертифікований міжнародний професійний бухгалтер [1].

Крім сертифікатів САР і СІРА ФАБФ АПКУ дає можливість отримати диплом АССА DipIFR, сертифікати САРА та САРА.

Програма підготовки Асоціації Присяжних Дипломованих бухгалтерів (АССА) передбачає отримання диплома АССА DipIFR, який свідчить про наявність знань і необхідних навичок у застосуванні Міжнародних стандартів фінансової звітності, що є важливим в умовах глобалізації і відходу від національних стандартів.

Програма «Сертифікований професійний бухгалтер АПВ» (CAPA) є адаптованою для аграрного сектора, а «Сертифікований бухгалтер бюджетних установ» (CAPS) для бюджетних установ. Така спеціалізація дає можливість акцентувати увагу на особливостях того чи іншого сектора [2].

УАСБА дає також можливість отримати сертифікат «Сертифікований спеціаліст з бухгалтерського обліку», пройшовши Національну сертифікацію бухгалтерів України. Основним завданням цієї програми є розвиток і удосконалення знань з фінансового обліку та облікової політики в Україні. Хоча програма і є національною, вона розроблена на основі програми СІРА і передбачає вивчення крім національних стандартів бухгалтерського обліку також і міжнародні [3].

Підвищена увага до сертифікації бухгалтерів спричинена рядом умов. Євроінтеграція та приплив іноземного капіталу передбачають перехід до Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (МСБО). Їх застосування потребує навчання і підвищення кваліфікації бухгалтерів. Оскільки усі сертифіковані програми базуються на МСБО, вони стають обґрунтованим капіталовкладенням для бухгалтерів, які працюють у міжнародних компаніях, чи компаніях, які пропонують свою продукцію на зовнішніх ринках. Попит на працівників із такими сертифікатами зростає, та і роботодавці пропонують їм вищу заробітну плату.

Наявність сертифіката у бухгалтера робить впевненим керівника у його професіоналізмі та у якості і надійності складеної ним фінансової звітності. Безпосередньо для працівника сертифікація надає впевненим у наявних знаннях і можливості їх поглиблення і покращення навиків.

Незважаючи на переваги сертифікації, для України є характерними ряд недоліків: відсутня нормативна база сертифікації; велика вартість навчання і сертифікації з одночасним небажанням керівників виділяти кошти на підвищення кваліфікації бухгалтерів; відсутність можливості складання іспитів міжнародних програм українською мовою; невідповідність Національної сертифікації бухгалтерів України Європейським реаліям і невизнання сертифіката «Сертифікований спеціаліст з бухгалтерського обліку» іншими країнами [1].

Отже, для успішної побудови кар'єри і можливості бути висококваліфікованим фахівцем, як і будь-якому працівнику, бухгалтеру необхідно підвищувати свою кваліфікацію. Проходження курсів підвищення кваліфікації річ звичайно важлива, але не дає можливість отримати документ, який би засвідчував професійний рівень бухгалтера, мають сумнівну якість і не гарантують їх визнання роботодавцями. Проходження ж національної

чи міжнародної програми сертифікації, яка визнається в Україні та світі і успішна здача іспитів дають можливість власникам сертифікатів додавати до свого підпису їх назву, що відповідає міжнародній практиці і таким чином засвідчувати якість своїх знань, навиків і виконаної роботи.

1. САР/СІРА в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sarscipa.ua/ua/start>.
2. Інститут обліку і фінансів. Національна академія аграрних наук / Навчання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iaf.kiev.ua/education.html>.
3. Українська асоціація сертифікованих бухгалтерів і аудиторів / Сертифікація / Диплом СІРА [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uasa.org/ukr/certification/whatiscipa>.

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Ключові слова: інформатизація, економіка, розвиток, суспільство, держава.

Keywords: computerization, economy, development, society, state.

Сучасність відкриває нову сторінку в історії суспільного розвитку – це пріоритети науково-освітньої, інноваційної моделі суспільного розвитку, яку ще часто називають інвестиційно-інформаційною. До суміжних понять щодо інформатизації можна віднести – електронне суспільство, інформаційні та інтелектуальні ресурси, електронний уряд та ін.

Інформатизація суспільства вимагає збалансованого загальнодержавного системного підходу, який необхідно зосередити на наступних основних напрямках: політика, доступ, контент, послуги, знання і навички, бажання. А саме:

- формування національної стратегії, міжнародної і внутрішньої політики, сприятливої законодавчої, суспільної, економічної атмосфери у сфері інформатизації, у сфері використання інформаційних комп'ютерних технологій;
- забезпечення потенційної можливості повсюдного технологічного доступу населення до інформаційних комп'ютерних технологій за рахунок об'єднання зусиль державного і приватного секторів економіки щодо розвитку інформаційної інфраструктури;
- сприяння збільшенню розмаїтості і кількості послуг населенню і бізнесу, наданих за допомогою інформаційних комп'ютерних технологій;
- концентрація зусиль держави і суспільства для створення загальнодоступних електронних інформаційних ресурсів (контента) на основі всілякого урахування національних, світоглядних, політичних, економічних, мовних, культурних, релігійних та інших аспектів розвитку держави;
- забезпечення можливості придбання знань, умінь і навичок використання інформаційних комп'ютерних технологій у процесі одер-

жання базової, спеціальної і вищої освіти, а також створення умов для одержання початкових знань і навичок у цій сфері для всіх шарів населення;

- створення системи мотивацій впровадження і бажання використання інформаційних комп'ютерних технологій для формування широкого попиту на використання таких технологій у всіх сферах життя суспільства [1].

Досвід багатьох країн свідчить, що в процесі формування національної інформатизації, виявляючи політичну волю, проблему забезпечення широкого використання інформаційних комп'ютерних технологій у всіх сферах життя суспільства необхідно поставити в один ряд з іншими найважливішими для країни проблемами – подолання бідності, поліпшення освіти, підвищення якості медичного обслуговування і т.п.

Експерти і досвід суспільного розвитку показують, що загально визнаним шляхом підвищення конкурентоспроможності не тільки розвинених, а й перехідних економік є розбудова економіки, що базується на знаннях. Ні земля, ні капітал, ні природні ресурси не могли зрівнятися з інформацією і знаннями за рівнем впливу на суспільно-економічний розвиток. Ті країни, які визначили своїми пріоритетами інтелектуальні ресурси, інформаційно-комунікаційні технології, домоглися надзвичайно високих результатів.

Позитивний ефект від стимулювання розвитку сектора інформаційних технологій і зокрема, розробки програмного забезпечення, вже оцінили уряди багатьох країн – таких як Фінляндія, Ірландія, Угорщина, Китай. Від лідерів намагаються не відставати і наші сусіди. Так, в Молдові прийняті поправки до податкового кодексу, які звільняють підприємство від податкових зобов'язань на значний період часу, більше 50% доходу яких становить дохід від розробки програмного забезпечення. Також звільняються від сплати прибуткового податку співробітники даних підприємств, які беруть участь в розробці програмного забезпечення (ПО). Це призвело до 30% щорічного зростання ринку ПЗ [2].

Не можна не погодитися з міркуваннями ряду закордонних і вітчизняних авторів, що до основних ознак інформаційного суспільства відносять: формування єдиного світового інформаційного простору і поглиблення процесів інформаційної й економічної інтеграції країн і народів; становлення й у подальшому домінування в економіці країн, що найбільш далеко просунулися шляхом до інформаційного суспільства, нових технологічних укладів, що базуються на масовому використанні технологічних інновацій, мережних інформаційних технологій, перспективних засобів обчислювальної техніки і

телекомунікацій; розширення сфери послуг; домінування в соціальній структурі “класу інтелектуалів”; створення ринку інформації і знань як факторів виробництва на додаток до ринків природних ресурсів праці і капіталу, а також перехід інформаційних ресурсів суспільства в реальні ресурси соціально-економічного розвитку за рахунок розширення доступу до них; зростання ролі інфраструктури (телекомунікаційної, транспортної, організаційної) у системі суспільного виробництва і посилення тенденцій до спільного функціонування в економіці інформаційних і грошових потоків; фактичне задоволення потреб суспільства в інформаційних продуктах і послугах; підвищення рівня освіти за рахунок розширення можливостей систем інформаційного обміну на міжнародному, національному і регіональному рівнях і, відповідно, підвищення ролі кваліфікації, професіоналізму і здібностей до творчості як найважливіших характеристик послуг праці; створення ефективної системи забезпечення прав громадян і соціальних інститутів на вільне одержання, поширення і використання інформації як найважливішої умови демократичного розвитку, поліпшення взаємодії населення з органами влади [3].

Новітні інформаційні технології стають знаковим фактором модернізації традиційної економіки, методів керування в комерційних організаціях і в структурах державної влади – відбувається конвергенція “нової” і традиційної “старої” економік. Доказом того служить той факт, що нині 85% інвестицій у технології “нової економіки” здійснюються компаніями традиційної економіки і спрямовані вони на розвиток інформаційно-технологічної бази корпорацій.

Можна констатувати, що активне впровадження в сферу політики інформаційно-комунікативних інновацій сприяє демократизації суспільства, трансформації колишніх уявлень, установок, стереотипів, у результаті чого змінюються багато форм поведінки, відносин між політичними інститутами й індивідами, а також прискорюється процес становлення громадянського суспільства, у якому головним є принцип верховенства права як засобу, що забезпечує захист людини як вищої цінності.

Очевидним також є те, що застосування інформаційних технологій підвищує продуктивність й ефективність управлінської праці, дозволяючи по-новому вирішувати багато завдань. Наприклад, електронна техніка й інформаційні технології дозволяють зберігати величезну кількість даних, аналізувати їх і на основі результату пропонувати найбільш ефективні рішення певних задач.

Інформаційна економіка змінила багато аспектів економічної реальності, в тому числі, і функцію грошей, які з загального еквівалента трудови-

трат поступово перетворилися на засіб розрахунку. Віртуальні банки та системи оплати – плід розвитку інформаційних технологій в економіці [2].

Отже, у найзагальнішому вигляді інформаційні технології в економіці можна визначити як сукупність дій над економічною інформацією за допомогою комп'ютерної техніки для отримання оптимального кінцевого результату. В економіці та бізнесі інформаційні технології застосовуються для обробки, сортування та агрегування даних, для організації взаємодії учасників процесу та обчислювальної техніки, для задоволення інформаційних потреб, для оперативного зв'язку і так далі. Зрозуміло, що рішення про інвестиції в розвиток інформаційних технологій, як і інші управлінські рішення, повинні прийматися з урахуванням економічної доцільності. Але так вже виходить, що цю саму вигоду найзручніше прораховувати за допомогою все тих же інформаційних технологій. Є моделі підрахунку сукупного економічного ефекту, що дозволяють враховувати, крім усього іншого, додаткові переваги від впровадження інформаційних технологій, розширюваність і гнучкість систем, а також можливі ризики.

Оскільки єдиним ресурсом, який за своєю суттю є невичерпним, а при інтенсивному використанні має тенденцію до збільшення – це інформаційний ресурс, що і є суттєвою перевагою інформаційного суспільства в порівнянні з традиційними економіками, стає зрозумілою необхідність побудови економіки нового типу, зорієнтованої, насамперед, на інноваційну й інформаційну моделі розвитку, де визначальну роль відіграватиме інформаційний ресурс, інтелектуальний капітал, високі технології і наука.

Отже, впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у сфери життєдіяльності є ключовим фактором інноваційного розвитку економіки.

Література

1. Закон України від 13 вересня 2001 р. “Про національну програму інформатизації” 74/98-ВР і №75/98-ВР (із змінами та доповненнями).
2. Кісіль М.В. Вимоги до якості вищої освіти в інформаційному суспільстві // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія № 7. Релігієзнавство. Культурологія. Філософія: Зб. наукових праць. – Випуск 11(24) – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007 – С.109 – 112.
3. Недбай В.В. Відмінні риси інформаційного суспільства // Актуальні проблеми політики. Збірник наукових праць. – Одеса: «Юридична література». – 2003. – Вип.17. – С.277-285.

Порошин А. Н.

Санкт-Петербургский государственный университет

**РАЗРАБОТКА ЭЛЕКТРОННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ РЕСУРСОВ
В СФЕРЕ ПРОЕКТНОГО МЕНЕДЖМЕНТА:
МЕТОДИЧЕСКИЕ И ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ**

***Аннотация:** Предложена методика и рассмотрены практические вопросы разработки электронных образовательных ресурсов динамического типа в области профессионального образования с использованием графического языка Дракон и системы управления сайтом Wikirad. На основе методики возможна эффективная реализация обучающих тренажеров и систем поддержки принятия управленческих решений, в частности, в сфере закупок товаров, работ и услуг для обеспечения государственных и муниципальных нужд.*

Ключевые слова: гипертекст, методика, проектный менеджмент, управленческие решения, электронные образовательные ресурсы

Key words: Hypertext, Methods, Project Management, Management Decisions, Electronic Educational Resources

Введение

Сегодняшний уровень развития общества характеризуется возрастающей потребностью в профессиональных управленческих кадрах, обладающих необходимыми навыками, приобретение которых в реальных условиях часто затруднено или даже невозможно. Это является причиной разработки и внедрения в сферу обучения проектного менеджменту специализированных

учебных средств на базе современных информационно-коммуникационных технологий, прежде всего, компьютерных тренажеров, систем поддержки принятия управленческих решений и других практикоориентированных компьютерных средств обучения, предназначенных в основном для сферы профессионального и дополнительного образования.

Отличительной особенностью подобных систем является наличие модели объекта управления, причем качество ее реализации, заданное вычислительными алгоритмами, возможности удобного и наглядного отображения результатов расчетов, дружественный интерфейс, доступ к сетевой среде, внесение элементов деловой игры – все перечисленные аспекты имеют первостепенное значение для мотивации обучаемых, снижения их утомления и достижения высокой эффективности обучения. И если ранее подобные средства создавались почти исключительно в виде приложений для персонального компьютера (десктопных), то в последнее время более прогрессивными считаются программные продукты, реализованные как кроссплатформенные веб-приложения. Продукты этого типа, в отличие от десктопных, могут быть размещены на сервере в сети Интернет (специализированный сайт) или запускаются с носителя (например, компакт-диска) непосредственно на компьютере обучаемого.

Отметим, что на российском рынке программных средств имеются различные продукты учебного назначения, реализованные как веб-приложения, подчас весьма развитые, например системы управления электронными курсами «Moodle», «Blackboard», «Гиперметод» и другие. Однако они нацелены больше на использование в системах дистанционного обучения, и, благодаря многообразию типов информационного наполнения и элементов обучающих курсов (текст, веб-страница, лекция, тест, форум, глоссарий и т. д.) являются интегрированными информационно-образовательными средами для теоретической подготовки и тестирования учащихся. И качественное использование указанных систем предполагает немалые расходы на их приобретение, развертывание и сопровождение, наличие серьезных аппаратных серверных ресурсов, хорошую подготовку технического персонала и специальное обучение создателей контента и тьюторов.

В настоящей работе предлагается методика разработки и рассматриваются особенности реализации компактных малобюджетных образовательных ресурсов, которые могут быть созданы за достаточно короткий срок одним педагогом или небольшой группой специалистов-предметников при минимальном участии ИТ-специалиста, а в идеале – без привлечения такового. Тем самым может быть достигнута необходимая оперативность разра-

ботки учебных средств с ориентацией на практику, может быть увеличено их количество и, что немаловажно, экономятся финансовые средства за счет невысокого «порога вхождения» при изучении педагогом методов формирования такого ресурса, который используется помимо учебного, еще и в режиме создания учебного контента (так называемое авторское средство – authoring tool). Отдельно заметим, что удобство и быстрота разработки, обеспечиваемая системой, повышают заинтересованность педагога, который видит реальные результаты своего труда «здесь и сейчас»!

Основными элементами названной методики являются свободно распространяемые программные продукты и технологии, которые, в силу ряда причин, до настоящего времени малоизвестны в широких кругах специалистов сферы образования. Прежде всего, к ним относятся рассматриваемые ниже отечественный графический язык Дракон, программная система Drakon Editor и система управления сайтом Wikipad, которые при комплексном использовании обеспечивают весь цикл разработки ресурса.

Этот цикл начинается с разработки педагогического сценария для будущего электронного ресурса, планирования его состава и формирования коллекции учебных материалов (обычно в текстовом и графическом виде) с последующим выделением в нем алгоритмической составляющей и построением ее модели средствами понятного педагогу-предметнику графического языка. Последним этапом является автоматическое преобразование этой модели в тексты на языке программирования гипертекстовых ресурсов (JavaScript). Полученные таким способом программные модули, в которых реализуется динамическая составляющая ресурса, могут быть либо непосредственно внедрены в текст веб-страницы, написанной, как обычно, на языке гипертекстовой разметки HTML, либо использоваться в качестве отдельных блоков кода в системе управления сайтом Wikipad, которая играет роль интегрированной оболочки ресурса.

Wikipad построена на основе широко известного вики-подхода [1] и поддерживает основные функции управления ресурсом, включая простой интерфейс учащегося и педагога, средства редактирования и предъявления учебного контента и другие базовые и сервисные функции. Внедрение в эту систему логических и вычислительных возможностей, обеспечиваемых программным кодом, который исполняется браузером в процессе работы учащегося с контентом, является важным принципиальным моментом. Действительно, именно за счет алгоритмической составляющей может быть реализована и присущая современным экономическим моделям динамика, и диалоговый режим работы учащегося, и управление временем, и многие

другие функции и сервисы. Система обеспечивает одновременный доступ к ресурсу неограниченному количеству учащихся, а присущая вики-подходу возможность редактирования контента в групповом режиме позволяет, при необходимости, удобно организовать работу целого авторского коллектива.

Таким образом, основным достоинством методики является значительное облегчение работы автора при создании ресурса, что достигается рациональным выбором и разумной интеграцией современных информационных технологий и программных средств. Именно благодаря им педагог может вплотную заняться своей основной деятельностью, не отвлекаясь на выполнение несвойственной ему технической работы.

Описание алгоритмической модели средствами языка Дракон

Рассмотрим более подробно этап формализации модели и средство его поддержки – язык Дракон¹ [2, 3]. Этот отечественный визуальный алгоритмический язык был создан в рамках космической программы «Буран» в период с 1986 по 1996 годы. Основной задачей разработчиков было создание единого универсального языка программирования и моделирования, который был бы способен заменить специализированные языки за счет своей доступности и мощности. Дракон построен путём формализации, эргономизации и структуризации блок-схем алгоритмов, описанных стандартами ГОСТ 19.701–90 и ISO 5807–85 и по сравнению с ними имеет ряд серьезных преимуществ.

Являясь математически строгим и топологически однозначным, он наглядно показывает главный маршрут алгоритма, позволяя легко различать его побочные ветви, а также поддерживает описание процессов реального времени. Наконец, с точки зрения эргономики, Дракон предписывает осмысленное направление движения глаз человека в поле блок-схемы (по вертикали и горизонтали), за счет чего многократно улучшается «понимаемость» алгоритма и минимизируется вероятность появления ошибок. Это кардинально отличает его от принципов составления и чтения традиционных блок-схем, которые, наоборот, зачастую провоцируют ошибки, особенно при увеличении сложности алгоритма.

Язык содержит только графические элементы (иконки-пиктограммы, линии связи и т. п.), а текст (управляющие слова, т. е. традиционные операторы, как в паскале, бейсике и т. п. языках программирования) отсутствует. Уход от необходимости запоминания специальных ключевых слов и их семантики чрезвычайно удобно именно для специалистов-непрограммистов, поскольку

¹ Дружелюбный Русский Алгоритмический язык, Который Обеспечивает Наглядность.

это значительно облегчает усилия по формализации задачи. Можно отметить и то обстоятельство, что кроме Дракона в настоящее время практически не существует других языков, обладающих такими же качествами.

Первоначально описание алгоритмической модели может быть выполнено как традиционным способом, на бумаге, так и сразу же непосредственно в среде системы Drakon Editor [4], позволяющей вводить и редактировать графическое описание алгоритма (включающего арифметические и логические выражения) на основе стандартных иконок Дракона. Естественным продолжением этого шага является автоматическое преобразование полученной схемы алгоритма в текст на выбранном базовом языке. В настоящее время Drakon Editor в стандартной поставке поддерживает целый ряд распространенных языков программирования, в т. ч. C/C++, C#, Java, Javascript, Python и другие. При необходимости с помощью дополнительного модуля расширения можно обеспечить кодогенерацию и для других языков. Но поскольку предлагаемая методика ориентирована на разработку электронных ресурсов в виде веб-приложений, то этот факт однозначно предопределяет выбор в качестве базового язык программирования Javascript.

Система управления сайтом Wikipad как авторское средство создания контента

После того, как получен программный код на базовом языке, реализующий динамический функционал разрабатываемого ресурса, он может быть непосредственно вставлен в HTML-код одной или нескольких гипертекстовых страниц, формируя тем самым учебное веб-приложение, готовое для тестирования и дальнейшего использования. Однако при этом функциональные возможности такого приложения обычно невелики и, кроме того, подготовка контента непосредственно на языке гипертекстовой разметки представляет для неспециалиста непростую задачу. В этой ситуации гораздо удобнее использовать систему управления сайтом (Content Management System, CMS), которая играет роль оболочки и предоставляет базовый функционал для обработки контента, включая и возможности расширения системы за счет дополнительных модулей расширения.

В рамках представленной работы в качестве CMS выбрана система Wikipad [5], лицензия на которую разрешает ее свободное распространение и доработку. Входным языком Wikipad является ограниченный естественный язык, что характерно для вики-подхода и позволяет создать на его основе встроенный предметно-ориентированный язык (domain specific language, DSL) описания педагогического сценария.

Как указано выше, система функционирует в двух режимах: автора (педагога) и пользователя (учащегося). В первом режиме преподавателю доступны встроенные средства создания и редактирования содержимого ресурса в виде обычного текста на родном ему языке, из которого в среде Wikipad образуется набор гипертекстовых страниц, с помощью которых и реализуется педагогический сценарий. При этом допустимо использовать как все возможности базовой вики-разметки (создание абзацев, списков, таблиц, гиперссылок, изображений), так и средства встраиваемого языка для программного доступа к гипертекстовым объектам (на основе русскоязычной мнемоники). Типовые элементы модели, а также сервисные возможности, например, организация диалога, могут быть поддержаны макросредствами, которые также встроены в DSL.

Из указанных элементов формируется содержимое интерактивной динамической гипертекстовой страницы ресурса, включающей, помимо текста и изображений, активные элементы, например выбор по условию, многократное выполнение последовательности действий, ввод и проверку введенных данных и др. Вид отображаемых страниц зависит от применяемых шаблонов, которые могут разрабатываться в зависимости от особенностей представления информации на конкретной странице. С целью поддержки ряда специализированных функций (например, вывода деловой графики) допустимо подключение сторонних библиотек кода, описание которых также может быть задано в файлах шаблонов.

Режим учащегося является основным и позволяет работать с системой как с обычным гипертекстовым ресурсом в локальном (на отдельном компьютере) или серверном (например, с подключением к компьютерной сети учебного заведения) вариантах. В этом режиме реализуется описанный преподавателем педагогический сценарий, поддерживается диалоговое взаимодействие посредством форм ввода, отображаются результаты расчетов, выдаются подсказки и комментарии системы. Таким образом, в одном продукте объединен как функционал авторского инструментального средства разработки учебного контента, позволяющий описывать достаточно сложные модели, так и удобная кросс-платформенная среда обучения, причем для взаимодействия с системой и автору, и учащемуся достаточно обладать навыками работы с программой-браузером.

Следует подчеркнуть такие положительные характеристики созданной системы как дружелюбность, компактность, возможность запуска как на локальной машине, так на сервере, легкость освоения пользователем, простота развертывания и поддержки. В основе ее концепции лежит дальнейшее

развитие понятия многослойной гипертекстовой среды, соединившей в себе наряду с упоминаемыми в [6] структурно-семантическими слоями, такие виртуальные слои, как слой разработки, демонстрации, сценарный, графический и макроописаний.

Заклучение

Таким образом, первые два этапа методики включают четкую постановку задачи и ее формализацию с использованием табличных или аналитических моделей. Затем разрабатывается педагогический сценарий, а на его основе средствами языка DSL производится детализация этого сценария на уровне отдельных блоков учебного материала, в результате чего получается множество гипертекстовых страниц, соответствующих указанным блокам. Заключительными этапами являются тестирование системы, дополнение шаблонами и макроопределениями, документирование и пробная эксплуатация.

На основе предложенной методики разработки практикоориентированных интерактивных гипертекстовых образовательных ресурсов проводится работа по созданию модельных тренажеров для системы дополнительного профессионального обучения ряда санкт-петербургских вузов, предназначенных для отработки навыков принятия управленческих решений в сфере закупок товаров, работ, услуг для обеспечения государственных и муниципальных нужд и ориентированных на обработку преимущественно текстово-графической информации, характерной именно для экономических приложений.

Отметим, что благодаря наличию предметно-ориентированного языка практически все основные этапы разработки тренажера могут быть выполнены преподавателями, владеющими основами алгоритмизации в среде Дракона, т. е. специалистами в конкретной предметной области. Исключение могут составлять реализация сложных процедур вывода и подготовка отдельных шаблонов, а также программирование специальных функций, необходимых для расширения системы.

Литература

1. Вики // Википедия — свободная энциклопедия. [Электронный ресурс]. URL: <http://ru.wikipedia.org/wiki/Вики> (дата обращения: 22.09.2014).
2. Паронджанов В. Д. Как улучшить работу ума: Алгоритмы без программистов – это очень просто! М. : Дело, 2001. 360 с.
3. Паронджанов В. Д. Учись писать, читать и понимать алгоритмы. М. : ДМК Пресс, 2014. 520 с.

4. Программа DRAKON Editor. [Электронный ресурс] / С. Б. Митькин. URL: <http://drakon-editor.sourceforge.net/> (дата обращения: 20.05.2014).
5. Wikipad // М. Г. Мельников. Web-studio «Cherry-Design». [Электронный ресурс]. URL: <http://www.cherry-software.spb.ru/> (дата обращения: 20.05.2014).
6. Демин И. С. Многослойные гипертекстовые среды: автореферат дис. ... доктора экон. наук: 08.00.13 / Финансовая акад. при Правительстве РФ. М., 2004.

Сафонов В.В.

преподаватель кафедры
управления персоналом и экономики труда
Одесского национального экономического университета

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ РЕГУЛИРОВАНИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ИННОВАЦИОННОЙ СИСТЕМЫ УКРАИНЫ

Ключевые слова: инновационная экономика, национальные инновационные системы.

Keywords: innovation-driven economy, national innovation systems

Одной из основных причин кризисных явлений в экономике Украины остается несовершенное государственное регулирование инновационной деятельности, которое часто оторвано от реалий и проводится с большими просчетами. Несовершенная и малоэффективная система государственного регулирования инновационной деятельности не соответствует современным требованиям и вызовам процессам глобализации, евроинтеграции Украины, а также постепенного перехода к постиндустриальной экономике, что означает смещение приоритета от преимущественного производства товаров к производству услуг, а также усилению ценности такого производственного ресурса, как информация и знания.

Проблеме разработки институциональных основ регулирования национальной инновационной системы посвятили свои научные труды такие ученые: Малик Н.О., Лупенко Ю.А., Гришова И.Ю., Кужель В.В., Шабатура Т.С., Крюкова И.А., Худолій Л.М., Митяй О.В., Чирва О.Г. [1-4]

В современных условиях, правительства различных стран инвестируют огромные средства в научные исследования и инновационную деятельность, например в 2012 году Япония выделила на научные исследования и разработки около 3,4% ВВП, США – 2,79% ВВП, Германия – 2,92%, Польша – 0,9%, Болгария – 0,64% и Украина – около 0,7% [5].

В формировании и функционировании национальных инновационных систем развитых стран наблюдаются такие закономерности: государство играет в этом процессе активную роль, а по мере становления инновационной экономики осуществляется переход от прямого управления к индикативному; увеличение объема новых знаний, развитие технологий информационных и телекоммуникационных сетей, миниатюризация производства способствуют созданию сетевых структур, в основу управления которых положены принципы самоорганизации; повышается роль регионов в развитии инновационных процессов, при этом инновационная система рассматривается как один из инструментов территориального развития; по мере развития национальных инновационных систем происходит их интеграция в наднациональные инновационные системы.

Следует особенно отметить значимость для Украины изучения опыта стран Европейского союза в создании эффективно функционирующей национальной инновационной системы, ввиду активного движения Украины в направлении европейской интеграции, а кроме того, в связи со схожестью факторов препятствующих инновациям (особенно у стран не так давно включенных в ЕС); общими территориальными границами, внешнеэкономической деятельностью, возможностью заимствования европейского опыта функционирования многоуровневой инновационной системы; необходимостью формирования механизмов наднационального регулирования инновационного развития в рамках ЕС.

Опыт развитых стран свидетельствует, что ускорение социально-экономического развития эффективнее происходит в результате реализации инновационной модели экономики, поэтому создание национальной инновационной системы нужно рассматривать, как одно из стратегических заданий стран, которые динамично развиваются.

В Украине есть предпосылки для создания эффективной национальной инновационной системы: все еще существенный интеллектуальный потенциал инновационного развития; приняты определенные законодательные акты в сфере инновационной деятельности; создана часть элементов инновационной инфраструктуры; реализуется ряд инновационных и инвестиционных проектов. Выбранный Украиной путь к Европейскому Союзу требует

введения модели развития, принятой в ЕС как базовой, т.е. модели инновационного развития. [2-4]

Государство, как один из основных субъектов инновационной деятельности, обеспечивает внедрение инновационных процессов в национальную экономику и введение совершенного правового регулирования отношений в этой сфере. В частности, государственное регулирование инновационной деятельности производится путем: определения и поддержки приоритетных направлений инновационной деятельности всех уровней; формирования и реализации всех уровней инновационных программ; создания нормативно-правовой базы и экономических механизмов для поддержки и стимулирования инновационной деятельности; защиты прав и интересов субъектов инновационной деятельности; финансовой поддержки выполнения инновационных проектов; стимулирования коммерческих банков и других финансово-кредитных организаций, которые кредитуют выполнение инновационных проектов; введения льготного налогообложения субъектов инновационной деятельности; поддержки функционирования и развития современной инновационной инфраструктуры.

Целью развития национальной инновационной системы является совершенствование способа организации всей экономики Украины. Вместе с этим роль основного источника стабильного экономического роста будут играть новые знания и их технологическое применение. [4]

Для достижения позитивных сдвигов в этом направлении необходимо: усовершенствовать институциональные основы государственной научно-технической и инновационной политики, преодолеть разрозненность и обособленность образовательных и научных учреждений, централизовать политику государства в инновационной сфере в рамках единого компетентного органа исполнительной власти, сформировать общегосударственную систему автоматизированного поиска, сбора, накопления, аналитической обработки и хранения, распространения и предоставления информации в сфере научно-технологического и инновационного развития; создать институциональные основы рыночного стимулирования инновационного развития; усовершенствовать систему государственного финансирования инновационных процессов, механизмы госзаказа в научно-технической сфере, а также мониторинга эффективности финансирования и реализации научных и инновационных проектов; расширить сеть технопарков и других инновационных структур.

Стимулирование процессов инфраструктурного обновления и комплексного социально-экономического развития территорий – одна из глав-

ных задач инновационной стратегии Украины, которая предусматривает:

- углубление интеграции региональных образовательных и научных инфраструктур путем усиления связей между региональными отделениями НАНУ, научно-исследовательскими институтами, академическими учреждениями и предприятиями, а также стимулирование создания комплекса предприятий, которые внедряют научные разработки в производство;
- усиление инновационно-модернизационной составляющей приватизационных процессов, внедрение системы региональных инновационных приоритетов;
- внедрение «инновационности», как одного из основных статистических критериев оценки регионального развития, а также практики периодических статотчетов по показателям регионального инновационного развития;
- способствование разработке и внедрению региональных программ инновационной политики в Украине на основе обработанного опыта регионов-лидеров;
- разработку единых стандартов и методологии интегральной оценки показателей инновационного развития регионов Украины с использованием подходов ЕС.

Литература:

1. Гришова І.Ю. Державна підтримка як невід’ємний механізм економічного зростання. Інституційні чинники розвитку підприємницьких структур. Колективна монографія / Під ред. д.е.н., професора О.О. Непочатенко. – Умань: СПД Сочінський, 2013. – С.36-44.
2. Кужель В.В. Державна підтримка регіональних програм інноваційного розвитку [Електронний ресурс] / І.Ю. Гришова, В.А. Замлинський, В.В. Кужель // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2013. – № 2. – С. 201-206. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2013/n2.html>
3. Гришова І.Ю. Інноваційна модель розвитку підприємств молокопереробляючої галузі / І.Ю. Гришова, І.А. Крюкова // Вектор науки ТГУ. Серія: Економіка і управління. – Тольятті. Росія. – 2014. № 1 – С.20-24.
4. Гришова І.Ю. Проблеми формування інноваційної системи України / І.Ю. Гришова, Т.М. Гнатєва // Інноваційна економіка. 2012, – №12. – С.54-62
5. <http://data.worldbank.org/indicator/GB.XPD.RSDV.GD.ZS>

ПОД- СЕКЦИЯ 9. Размещение производственных сил, региональная экономика.

Магаев Т.М.

Советник Департамента развития предпринимательской деятельности
Евразийской экономической комиссии,
соискатель Российской академии народного хозяйства
и государственной службы при Президенте РФ,
кандидат экономических наук

ОЦЕНКА ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ РЕАЛИЗАЦИИ ПРОЕКТОВ ГОСУДАРСТВЕННО-ЧАСТНОГО ПАРТНЕРСТВА

Вопрос оценки экономической эффективности реализации проектов государственно-частного партнерства (далее – ГЧП) находятся в центре внимания многих исследователей. Так, A. Akintoye, M. Beck, C. Hardcastle отмечают необходимость оценки эффективности механизма ГЧП, учитывая масштабы проектов, доступность ресурсов, распределение рисков, соотношение стоимости и качества [3]. D. Grimsey и M. Lewis подчеркивают необходимость проведения юридической, технической и финансовой оценки проектов ГЧП [4].

Учитывая, что значительное количество проектов ГЧП связано с инвестициями, для определения их эффективности исследователи часто используют показатели проектного анализа (чистой настоящей стоимости, срока окупаемости, внутренней ставки доходности и т.п.) (В.Я. Ткаченко, В.П. Перцев, В.Г. Варнавский, В.В. Максимов и др.) [1; 2].

Ключевой особенностью предлагаемой методики оценки экономической эффективности проекта ГЧП является оценка его интегральной эффективности, включающая эффективность проекта ГЧП для государства, бизнеса и для общества (потребителей) в целом. Таким образом, интегральная эффективность проекта ГЧП затрагивает три сектора экономики – предпринимательский, государственный и общественный.

С учетом изложенного, алгоритм оценки экономической эффективности проекта ГЧП можно представить в виде следующей схемы (рис. 1).

Рис. 1. Алгоритм оценки экономической эффективности проекта ГЧП

1. Алгоритм оценки показателей эффективности проекта ГЧП, оцениваемых с позиции государства

1.1. Показатель бюджетной эффективности предлагается рассчитывать по следующей формуле:

$$\mathcal{E}_B = \frac{\text{ДНП} + \mathcal{E}_p}{B_c} \quad (1)$$

где ДНП – дисконтированные налоговые поступления;

\mathcal{E}_p – экономия расходов государственного бюджета, обусловленных реализацией проекта ГЧП;

B_c – суммарный объем средств планируемой государственной поддержки.

Проект ГЧП признается соответствующим критерию бюджетной эффективности, в случае если подтвержденное значение показателя бюджетной эффективности превышает 1.

1.2. Показатель социальной эффективности проекта ГЧП предлагается рассчитывать по формуле:

$$\mathcal{E}_c = (C_{\text{Экол}} \times C_{\text{Экач}}) / (B_{\text{ос}}^{\text{ГЧП}} + B_{\text{ос}}^{\text{баз}} / B_{\text{ос}}^{\text{баз}}) \quad (2)$$

где $C_{\text{Экол}}$ – обобщенный коэффициент социального эффекта, который учитывает уровень улучшения количественных показателей социальных результатов;

$C_{\text{Экач}}$ – обобщенный коэффициент социального эффекта, который учитывает уровень улучшения качественных показателей социальных результатов;

$B_{\text{ос}}^{\text{ГЧП}}$ – стоимость основных средств отрасли, введенная в действие в результате реализации проекта ГЧП, в стоимостных измерителях;

$B_{\text{ос}}^{\text{баз}}$ – стоимость основных средств в реализации проекта ГЧП в базовом периоде, в стоимостном измерении.

Обобщенный коэффициент социального эффекта проекта ГЧП, который учитывает уровень улучшения количественных показателей социальных результатов, рассчитывается как средневзвешенное значение показателей социального эффекта проекта по формуле:

$$C_{\text{Экол}} = \frac{\sum_{i=0}^N KC_{\text{Экол},i}}{N} \quad (3)$$

где $KC_{\text{Экол},i}$ – значение i -го количественного коэффициента социального эффекта;

N – количество рассматриваемых количественных показателей социальных результатов.

Обобщенный коэффициент социального эффекта проекта ГЧП, который учитывает значение качественных показателей социальных результатов рассчитывается по формуле:

$$C_{\text{Экач}} = \frac{\sum_{j=0}^M KC_{\text{Экач},j}}{M} \quad (4)$$

где $KC_{\text{Экач},j}$ – значение j -го качественного показателя социальных результатов;

M – количество рассматриваемых качественных показателей социальных результатов.

Проект считается социально эффективным, если полученное по формуле (2) значение интегрального показателя социальной эффективности

больше единицы. В этом случае проект имеет социальную направленность, является актуальным для развития определенного региона и существенным образом влияет на жизнь его населения.

1.3. Показатель экономической эффективности предлагается рассчитывать по следующей формуле:

$$\mathcal{E}_{\text{ЭК}} = \frac{D_{\text{п}}}{\text{ВВП(ВРП)}} \quad (5)$$

где $D_{\text{п}}$ – доходы, инициированные проектом ГЧП;

ВВП – валовой внутренний продукт, или ВРП – валовой региональный продукт – в зависимости от масштабности проекта ГЧП.

Критерием оценки данного показателя должно быть его значение большее единицы.

1.4. Оценка комплексного показателя эффективности проекта ГЧП с позиции государства рассчитывается согласно следующей формуле:

$$\mathcal{E}_{\text{ГОС}} = \mathcal{E}_{\text{б}} * \mathcal{E}_{\text{с}} * \mathcal{E}_{\text{ЭК}} \quad (6)$$

2. Алгоритм оценки показателей эффективности проекта ГЧП, оцениваемых с позиции бизнеса

2.1. Показатель коммерческой эффективности проекта ГЧП предлагается рассчитывать как отношение объема финансирования частным бизнесом проекта ГЧП к общей стоимости проекта:

$$\mathcal{E}_{\text{к}} = V_{\text{ф}} / S_{\text{п}} \quad (7)$$

где $V_{\text{ф}}$ – объем финансирования частным бизнесом проекта ГЧП;

$S_{\text{п}}$ – общая стоимость проекта ГЧП.

Критерием оценки данного показателя должно быть его значение > 1 .

2.2. Оценка доходности проекта ГЧП оценивается на основании следующего положения: прирост результата эксплуатации инвестиций ($P_{\text{и}}$) должен быть больше прироста активов (капитала) предприятия и должен соответствовать следующим выражениям:

$$\Pi_{\text{п}} = \frac{\sum_1^n P_{\text{и}_i}}{A_{\text{отч}} - A_{\text{баз}}} \quad (8)$$

При этом $\Pi_{\text{п}}$ должен быть ≥ 1 .

$$A_{\text{пр}} \leq \frac{(\sum_1^n P_{\text{и}_i}) + A_{\text{баз}}}{1 - \mathcal{E}P_{\text{пр}}} \quad (9)$$

Π_n – коэффициент покрытия прироста активов результатом эксплуатации инвестиций;

$\sum_{i=1}^n P_{И_i}$ – сумма $P_{И_i}$ за n лет;

$A_{отч}, A_{баз}$ – объемы актива предприятия, соответственно в отчетном году и на начало базового года;

$A_{пр}$ – объем актива в прогнозном периоде;

n – число лет анализируемого периода;

$\mathcal{E}P_{пр}$ – прогнозное значение экономической рентабельности активов предприятия.

Прирост результата эксплуатации инвестиций должен превышать прирост расходов предприятия по кредитам, т.е. прирост балансовой прибыли (B_n) должен быть больше прироста расходов по кредитам, так как:

$$P_{И} = B_n + \% \text{ за кредит} \quad (10)$$

Таким образом, показатель доходности проекта с позиции предприятия оценивается по соотношению:

$$\mathcal{E}P_{пр} = P_{И} / \% \text{ за кредит} \quad (11)$$

2.3. Оценка комплексного показателя экономической эффективности проекта ГЧП с позиции бизнеса рассчитывается согласно следующей формуле:

$$\mathcal{E}_{бизн} = \mathcal{E}_к * \mathcal{E}_{пр} \quad (12)$$

3. Алгоритм оценки эффективности проекта ГЧП, оцениваемых с позиции общества (потребителей)

По мнению автора, для такой оценки достаточно рассчитать показатель эластичности спроса по цене ($\mathcal{E}_ц$), т.е. соотношение процентного прироста количества (объема) реализованных услуг к процентному приросту цены на эти услуги:

$$\mathcal{E}_{общ} = \mathcal{E}_ц = Q_n / Ц_n \quad (13)$$

где Q_n – процентный прирост объема реализованных услуг;

$Ц_n$ – процентный прирост цены на услуги.

Интегральный показатель экономической эффективности проекта ГЧП предлагается рассчитывать по следующей формуле:

$$\mathcal{E}_{ГЧП} = \mathcal{E}_{гос} * \mathcal{E}_{бизн} * \mathcal{E}_{общ} \quad (14)$$

При расчете интегрального показателя используется мультипликативная (перемножение) формула, а не аддитивная (метод сложения). В теории эффективности обосновано, что, если величина воздействия одного показателя (в данном случае одной группы показателей) на эффективность объекта исследования находится под влиянием другого (другой группы), то интегральный показатель имеет мультипликативный вид.

Таблица 1.

Оценка интегрального показателя экономической эффективности проектов ГЧП

№ проекта	Объем инвестиций, млн. тенге	С позиции государства				С позиции бизнеса			С позиции общества (потребителей)	Интегральный показатель
		Бюджетная эффективность	Социальная эффективность	Экономическая эффективность	Комплексный показатель	Коммерческая эффективность	Доходность проекта	Комплексный показатель		
1	168 900	1,4	1,5	1,7	3,57	1,8	0,6	1,08	1,7	6,55
2	140 669	1,2	1,5	1,6	2,88	1,8	0,5	0,9	1,8	4,66
3	246 326	1,4	1,6	1,7	3,81	1,7	0,7	1,19	1,8	8,16
4	83 451	1,6	1,6	1,5	3,84	1,8	0,6	1,08	1,7	7,05
5	123 400	1,3	1,5	1,7	3,31	1,7	0,6	1,02	1,7	5,73

Рассмотрим применение предложенной методики на примере оценки эффективности проектов ГЧП в транспортной сфере в Республике Казахстан. В качестве рассматриваемых проектов выбраны следующие:

1. Реконструкция автомобильной дороги Алматы – Хоргос.
2. Реконструкция автомобильной дороги Алматы – Капшагай.
3. Реконструкция автомобильной дороги Астана – Караганда.
4. Строительство автомобильной дороги Большая Аматынская кольцевая автомобильная дорога.
5. Реконструкция участка Ташкент – Шымкент – гр. Жамбылской области автомобильной дороги.

Интегральный показатель экономической эффективности каждого проекта ГЧП оценивается на основе комплексного учета взаимодействия региональной власти, бизнеса (предприятия) и общества (потребителей).

Результаты оценки экономической эффективности исследуемых проектов ГЧП представлены в табл. 1.

Проведенные расчеты показали, что интегральный показатель экономической эффективности проектов ГЧП превышает комплексные показатели эффективности, рассчитанные отдельно для государства и бизнеса: по проекту 1 – в 1,83 и 6,1 раза, соответственно; по проекту 2 – в 1,61 и 5,17 раза, соответственно; по проекту 3 – в 2,14 и 6,85 раза, соответственно; по проекту 4 – в 1,83 и 6,52 раза, соответственно; по проекту 5 – в 1,73 и 5,61 раза, соответственно.

Предложенная методика дает возможность определить степень участия заинтересованных сторон в развитии инфраструктуры; уровень эффективности участия государства, бизнеса и общества в реализации проекта ГЧП;

Литература

1. Максимов В.В. Государственно-частное партнерство в транспортной инфраструктуре: критерии оценки концессионных конкурсов. – М.: Альпина Паблицерз, 2010. – 178 с.
2. Ткаченко В.Я., Перцев В.П. Оценка эффективности инвестиций в проекты транспортного строительства. / Ткаченко В.Я., Перцев В.П., Варнавский В.Г., Прокофьева Т.А., Муштаков Д.А., Малов В.Ю., Сутурин С.В., Ламин В.А., Воробьев В.С. – Новосибирск: «Наука», 2004. – 334 с.
3. Akintoye A. Public-Private Partnerships: Managing Risks and Opportunities / Akintoye A., Beck M., Hardcastle C. Oxford, UK; Malden, MA: Blackwell Science, 2003. – pp. 448.
4. Grimsey D. Public Private Partnerships: The Worldwide Revolution in Infrastructure Provision and Project Finance. / D. Grimsey, M. Lewis. – Cheltenham, UK; Northampton, MA: Edward Elgar, 2007. – 288 pp.

Mirza Khidasheli

Assistant prof. of Kutaisi University

E-mail:m.khidasheli@mail.com

CHALLENGES AND PROSPECTS OF THE GLOBAL ECONOMIC ORDER

Today, we are probably in the new stage of evolution of international economic relations, accordingly you can find lot of publications on changes of the global economic order. In order to explain the current situation in this field, it would be better to make a brief historical overview of the middle of the twentieth century.

After WWII, the US allies' economies were too exhausted, so they had to ask for US aid not only for national economy recovery, but for financing their international trade operations as well. Just before the war, Great Britain and France had admitted that they cannot compete with US in the open market environment. In the 1930s, Great Britain had adopted the protectionism policy to protect their market from US trade expansion, but in the post-war period, US got starting taking its political and economic advantages for breaking down Great Britain's protection Mechanisms. It was a time, when the joint share of US and Great Britain was approximately 50% of the international trade. In the nineteenth century, the Great Britain's dominance over the US in trading was changed in the US' favor in Twenty Century.^[1]

The balance of the political and economic powers during the post-war period is well highlighted in the official commentary of the Bank of England on the Bretton Woods Agreement. This commentary stated that the successful adoption

Table 1.

		Shares in World GDP %		Quota shares for IMF members %		% of world population	
BRICS	China	12.34		4		19	
	Russia	2.80		2.5		2.03	
	Brazil	3.00	21.04	1.79	11.51	2.83	42.01
	India	2.44		2.44		17.4	
	South Africa	0.47		0.78		0.75	
	US	22.43	25.8	17.69	22.2	4.44	5.33
	UK	3.37		4.51		0.89	

Source: World Development Indicators database, World Bank, 1 July 2014

source: IMF.ORG

source:wikipedia.org

of the Bretton Woods Agreement was explained by US’s political and economic hegemony during the period after WWII.^[2] Therefore, US could impose its economic and political order on other countries. France was in the same situation. Despite his policy and ideology, De Gaulle had to ask for a loan of 1 billion, under condition if France would give up its policy of protectionism.

On July 22, 1944, in New Hampshire (US), at the Mount Washington Hotel, the Bretton Woods Agreement was signed by 22 states and 730 delegates. 70 years ago this Agreement was a basis of 3 international economic institutions. The aim of creating these structures was establishing new rules in the international economic relations. These 3 institutions are as follows:

- IMF (International Monetary Fund);
- GATT (General Agreement on Tariffs and Trade);
- WB (World Bank);

70 years later, there have been arisen many questions on legitimacy of these institutions. Growing rates of emerging economies and their current ranks have changed power balance in global economy. For instance China’s quota in the International Monetary Fund – approximately 4% while its share in the global economy is 12.34% and its population makes up 19% of the world population.

On the modern world’s economic map, there are 4 countries (China, Brazil, Russian Federation, and India) with more and more visible growing rates of emerging economies. BRICS states’ share is approximately 40% of the world population, their joint share in the world GDP is 21.4% and they own \$4 trillion of international currency reserves.^[3]

In the 1990s, the BRICS states’ share in the world GDP was 10%, but in the international trade – 4%. No one can neglect progress achieved by the BRICS states over the last two decades. During this time economies of Brazil, India, China, and South Africa have grown by four, five, fourteen and three times accordingly, expressed in nominal terms. Correspondingly, China has gained the second place

Table 2.

Overview of BRICS, 1990 and 2010

COUNTRY	RANKING IN THE WORLD	GDP (PPP) BN \$	GDP \$		SHARE IN WORLD GDP (%)		GDP PER CAPITA \$	
			1990	2010	1990	2010	1990	2010
Brasil	8	2.172	508	2090	3.3	2.9	3464	10816
Russian federa	6	2.223		1465		3		10437
India	4	4.06	326	1538	3.1	5.4	378	1265
China	2	10.086	390	5878	3.9	13.6	341	4382
South Africa	26	524	112	357	0.9	0.7	5456	7158

source:IMF database, adopted from the BRICS report 2012.India:oxford University Press,2012

after US, India – the fourth, Russian Federation – the sixth and Brazil – the eighth in the world with a GDP. According to Goldman Sachs predictions, (Dreaming with BRICS) by the year of 2050 the world's 6 largest economies will be BRIC states, along with US and Japan.

First summit of BRIC states was held in Yekaterinburg in 2009. The main purposes of the summit were as follows:

1. improving global economic situation;
2. reforming global financial structures ;
3. Possibilities of future cooperation.

After the summit, delegates announced their positive approaches to new reserve currency issue. In 2011, South Africa has joined to these states. In 2013, states agreed on the formation of new financial institutions as an alternative to the World Bank and International Monetary Fund. The basic reason for this decision consists in fact that despite the present balance in the world's economy, Western World still ignores the request of those countries to change their quotas in international financial institutions.

These are the basic reasons, which caused the BRICS summit in Brazil in 2014. At the summit, they all have agreed to form a new developing bank with amount of \$50 billion and \$100 billion currency exchange reserve. First of all, it was a message to Western World, that their neglecting policy is not reasonable to achieve real success in keeping an old order as well as an old power. The Nobel Prize winning economist Joseph Stiglitz said: *“What I hear now is the developing countries, emerging markets, China and the other countries, saying, ‘We’re paying the tune. We’re the big players now. We have the resources. We’re where the reserves are. And yet, you don’t want to let us play even a fair share in the role, reflecting the size of our contributions in the economy, in trade. What it is really saying is that in spite of all of the differences, the emerging markets can work together, in a way more effectively than some of the advanced countries can work together”*.^[4] Cooperation, that Professor Stiglitz

was talking about, is the fact, but more interesting is how it can change evolution of world economic history.

50 years ago, Belgian economist Robert Triffin was writing about injustice, that was brought about by the Bretton Woods Agreement.. He criticized the international monetary system, arguing that national currency can't be adequate solution for the international monetary system.^[5] Despite the fact that, the problem of national currencies' exchange rates (that were pegged to the US dollar) was solved in 1971, US dollar remained the prime currency in the international monetary system. The main role in this direction played Henry Kissinger's negotiations with OPEC states. He achieved agreement with them on using US dollar as an only currency in which the oil importers had to make a payment. Therefore, the BRICS ambitions may be harmful to US positions in The World Bank and IMF, also to the dollars status as a leading currency in the international trade. This point of view is supported by Paul Volcker's commentaries. He believes that US should adopt fair competition without taking advantages and start negotiations with the BRICS countries on a new international trade agreement and expansion of BRICS. He pointed to the danger of US dollar's predictable inflation, which might be caused by expansion of BRICS.^[3]

US dollar isn't the first currency that gained the central role in the international trade and monetary system. Since the 5th century, the dominant currencies in the world had been changing one another from Greek Dinar to Netherlands Guilder, and dominancy of each one above the mentioned currencies automatically meant the political hegemony of the state. So, the most important question is whether any other currency can replace the US dollar or not. No one can predict the future, but the present radical positions of Western World and BRICS countries gives a low chance to the type of currency like "Bancor".

References:

1. http://en.wikipedia.org/wiki/Bretton_Woods_system
2. http://en.wikipedia.org/wiki/Bretton_Woods_system#Interwar_period
3. <http://forumblog.org/people/pradumna-b-rana/>
4. <http://rt.com/usa/173912-stiglitz-brics-bank-interview/>
5. https://www.imf.org/external/np/exr/center/mm/eng/mm_sc_03.htm
6. <http://beforeitsnews.com/banksters/2014/06/dollar-as-world-reserve-currency-2434644.html>